

Interpellation IP 2/2021 rd

Petteri Orpo saml m.fl.

Interpellation om de beslut som regeringen inte fattade vid halvtidsöversynen

Till riksdagen

Regeringen ökade utgifterna med flera miljarder redan i början av sin period. Regeringens löfte om rättvisa mellan generationerna skulle ha förutsatt att de offentliga finanserna samtidigt hade stärkts genom sysselsättningsbeslut på 1 500 miljoner euro fram till 2023. I höstas beslutade regeringen att skjuta upp målet till 2030, men lovade att fatta beslut som stärker de offentliga finanserna med 2 000 miljoner euro. Regeringen lovade att bedömningen av sysselsättningsbeslutens effekter skulle grunda sig på finansministeriets kalkyler.

Vid halvtidsöversynen fattade regeringen beslut som enligt finansministeriet stärker de offentliga finanserna med endast 150 miljoner euro. Regeringen lyckades inte uppfylla ens en tiondel av sitt löfte. Regeringen fattade dessutom beslut som försvagar sysselsättningen och därmed kommer de offentliga finanserna inte att stärkas över huvud taget. Regeringen har beslutat att påskynka Finlands skuldsättning på kommande generationers bekostnad.

Vi är djupt oroade över framtiden för välfärdssamhällets tjänster. Utan hållbara offentliga finanser har vi inte världens bästa grundskola, en fungerande hälso- och sjukvård, äldreomsorg, småbarnspedagogik, smidig kollektivtrafik och inte heller annan samhällsservice. Därför förväntade vi oss att regeringen skulle lägga om kursen inom den ekonomiska politiken vid halvtidsöversynen.

Det som skapar välfärd och får den gemensamma kakan att växa är kompetens, flit, arbete och företagsamhet. För att välfärdssamhället ska kunna räddas krävs det att allt fler finländare i arbetsför ålder och med arbetsförmågan i behåll har möjlighet att försörja sig genom att jobba. Därför behöver Finland fler experter och växande företag som har mod, vilja och kapacitet att nyanställa.

För att det ska uppstå företag och arbetstillfällen krävs rätt slags förhållanden. Regeringen kan naturligtvis inte direkt skapa sådana arbetstillfällen som stärker de offentliga finanserna. Sysselsättningen ökar i de privata företagen. Regeringen har till uppgift att skapa en sådan verksamhetsmiljö för företag där man vågar och vinner på att investera och utöka företagsverksamheten med nya jobb.

Interpellation IP 2/2021 rd

Regeringens halvtidsöversyn var ett grovt misslyckande

Under de historiskt långa förhandlingarna väntade finländarna på besked om huruvida regeringen skulle falla eller inte. Man fick det intrycket att regeringen verkligen tänker lösa svåra problem för att rädda välfärdssamhällets framtid. De medvetet upptrissade förväntningarna förbyttes i en enorm besvikelse.

Resultatet av regeringens halvtidsöversyn sammanfattar hela dess vandring till dags dato: regeringen ökar de offentliga utgifterna, ökar skuldsättningen, höjer skatterna och skjuter än en gång upp reformer som förbättrar sysselsättningen. Genom dessa fattade och uteblivna beslut leder regeringen Finland i fel riktning. All vishets begynnelse är att erkänna fakta. Regeringen har valt skuldsättningens väg och det betyder att välfärdssamhället skrotas.

Regeringen sviker sitt löfte om rättvisa mellan generationerna

I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering utlovas det att regeringen inte kommer att leva på bekostnad av kommande generationer. Som en bekräftelse på sitt löfte förband sig regeringen till en sysselsättningsnivå på 75 procent och en balans i de offentliga finanserna fram till 2023. Vi anser att regeringen har svikit detta löfte.

I uttalanden till medierna före halvtidsöversynen, regeringens färdplan för hållbarhet och riksdagens plenum försäkrade ministrarna finländarna att vi inte längre ska leva på kredit. Regeringen lovade att fatta beslut som förbättrar sysselsättningen, att avstå från skattehöjningar och att hålla sig till anslagsramen. Man lovade att skapa genuina förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Vid halvtidsöversynen bröts alla dessa löften till finländarna.

I de andra nordiska länderna har en hög sysselsättningsnivå och starka offentliga finanser redan länge varit en del av vardagen. Även Finland bör göra förtjänstskyddet mer förpliktande och gradera det enligt arbetslöshetens längd. Att pension intjänas från inkomstrelaterade förmåner bör slopas och alterneringsledigheten bör göras orsaksbaserad. Arbetskraftsinvandringen måste utökas kraftigt genom att prövningen utifrån tillgången till arbetskraft lindras och utländska studerande som utexamineras beviljas permanent uppehållstillstånd. Arbetsmarknaden måste fås att fungera genom att man ökar antalet lokala avtal. Det finns metoder för att infria löftet om rättvisa mellan generationerna.

Regeringen påskyndar skuldsättningen och skjuter ansvaret på framtiden

Regeringens beslut om att skrota principerna för rambudgeteringen gjorde halvtidsöversynen historisk. Rambudgeteringen har haft ett starkt parlamentariskt stöd från vänster till höger ända sedan 1991, således sedan statsminister Aho (cent) och finansminister Viinanens (saml) tider. Det utgiftstak på fyra år som regeringen kommit överens i början av varje valperiod har skyddat skattebetalarna från de mest oansvariga formerna av penninghantering från politikernas sida.

Vid halvtidsöversynen beslutade regeringen Marin dock att spräcka det överenskomna utgiftstaket för valperioden genom att öka utgifterna med 1 400 miljoner euro. Dessa extra utgifter är en

Interpellation IP 2/2021 rd

direkt ökning av underskottet. Efter dessa extra utgifter ökar regeringen Marin statskulden med 17 900 miljoner euro under två år.

Dessa utgiftsökningar i miljardklass kan inte motiveras med konjunkturen eller coronaepidemin. I vintras förutspåddes det att Finlands ekonomi kommer att dyka dramatiskt och att den offentliga sektorn kommer att skuldsätta sig mer än någonsin under ett år. Utifrån dessa uppgifter uttalade sig statsminister Marin vid riksdagens öppningsdebatt den 9 februari 2021: ”Efter 2020 har vi återgått till ramen för statsfinanserna, som styr förberedelserna inför de kommande ramförhandlingarna.” I den färdplan för hållbarhet i de offentliga finanserna som regeringen fastställde i höstas konstateras dessutom följande: ”Om Finlands ekonomi emellertid återhämtar sig snabbare än väntat från den chock som coronavirussituationen orsakat, är regeringen beredd att skärpa finanspolitiken.”

Enligt de senaste bedömningarna är kommunernas och statens skuldsättning i färd med att bli miljarder mindre än vad som uppskattades i fjolårets katastrofprognoser. Den ekonomiska nedgången blev nästan hälften mindre än de värsta prognoserna, och alla skyndar sig att skriva upp tillväxtprognoserna för de kommande åren. Regeringen håller alltså på att öka de offentliga utgifterna och fördjupa underskotten till toppen av uppgången. Regeringen bryter inte mot anslagsramarna på grund av de coronarelaterade kostnaderna, utan för att den har beslutat att ytterligare öka de permanenta utgifterna med miljarder. Regeringen för inte en finanspolitik som utjämnar konjunkturerna utan en finanspolitik som får konjunkturerna att accelerera. Lindringen av finanspolitiken i förhållande till tidigare löften hotar också att påskynda kostnadsökningen så att vår konkurrenskraft blir lidande.

Finland har ingen plan för att balansera upp de offentliga finanserna och för att minska skulden. Färdplanen för hållbarhet i de offentliga finanserna skulle innehålla konkreta metoder för att stoppa skuldsättningen på 2020-talet, men den blev i stället en samling förklaringar för fly ansvar. Om halvtidsöversynen publicerade regeringen sammanlagt omkring 150 sidor text. Sidorna innehåller mängder av ord, men sakinnehållet är magert. Finländarna behöver inga förklaringar, däremot handlingar.

Vi kan inte acceptera att inget görs. Coronakrisen är ingen anledning att skjuta upp besluten och bryta löftet att sluta leva på bekostnad av kommande generationer. Det skulle till exempel ha funnits metoder för att öka antalet arbetstillfällen om regeringen bara hade haft vilja att genomföra reformerna.

Finländarna förtjänar en handlingskraftig regering

Finland kan inte fortsätta på vägen mot svällande tilläggsutgifter, ökande skulder och skärpt beskattning. Finland kämpar sig upp ur coronakrisen och behöver en regering som förstår hur tillväxten i välfärden uppstår och ser till att finansieringen av välfärdstjänsterna inte försvagas permanent.

Med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den minister som saken gäller:

Interpellation IP 2/2021 rd

Varför beslutade regeringen att öka de offentliga utgifterna, skärpa skatterna och skjuta upp sysselsättningsbesluten, trots att ekonomin växer snabbare än vad som tidigare förutspåts och den offentliga sektorns finanser klarar sig med mindre skador än vad som förväntades under krisen,

varför fattade regeringen vid sin halvtidsöversyn inte beslut om att balansera upp de offentliga finanserna och stoppa skuldsättningen senast 2030,

varför försöker regeringen inte ens minska hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna,

varför följer regeringen inte ens riktlinjerna för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i sitt eget program eller sin färdplan för hållbarhet,

varför fattade regeringen beslut om att stärka sysselsättningen så att besluten endast stärker de offentliga finanserna med 150 miljoner euro, trots att regeringen lovade att göra det till ett värde av 2 000 miljoner euro,

varför åsidosätter regeringen i strid med sina egna löften den bedömning av sysselsättningsbeslutens effekter som baserar sig på forskningsdata vid finansministeriet och

varför skrotade regeringen anslagsrambudgeteringen, som har varit de finländska skattebetalarnas skydd mot okontrollerade utgifter och ett löfte till världen om finländarnas förmåga att klara av sitt skuldansvar?

Interpellation IP 2/2021 rd

Helsingfors 5.5.2021

Petteri Orpo saml
Kai Mykkänen saml
Sari Tanus kd
Harry Harkimo liik
Paula Risikko saml
Juhana Vartiainen saml
Wille Rydman saml
Heikki Autto saml
Markku Eestilä saml
Sanni Grahn-Laasonen saml
Janne Heikkinen saml
Timo Heinonen saml
Anna-Kaisa Ikonen saml
Kalle Jokinen saml
Ilkka Kanerva saml
Pia Kauma saml
Ville Kaunisto saml
Pihla Keto-Huovinen saml
Marko Kilpi saml
Pauli Kiuru saml
Jukka Kopra saml
Mia Laiho saml
Matias Marttinen saml
Sari Multala saml
Jaana Pelkonen saml
Sari Sarkomaa saml
Arto Satonen saml
Mari-Leena Talvitie saml
Kari Tolvanen saml
Heikki Vestman saml
Sofia Vikman saml
Anne-Mari Virolainen saml
Sinuhe Wallinheimo saml
Ben Zyskowicz saml
Saara-Sofia Sirén saml
Terhi Koulumies saml
Sari Essayah kd
Elina Valtonen saml
Päivi Räsänen kd
Ruut Sjöblom saml
Antero Laukkanen kd
Peter Östman kd